

Tema: raznolikost

Anja Buh, Nika Kogelnik in Tia Krhlanko

Izbrana dela:

Ida M. Črnič, Peter Škerl: *Tu blizu živi deklica*. KUD Sodobnost International, Ljubljana, 2019. 24 strani.

Saša Pavček, Kristina Krhin: *Miška ima roza očala*. Založba MIŠ, 2021. 28 strani.

Svetlana Makarovič, Marjan Manček: *Veveriček posebne sorte*. Mladinska knjiga Založba, 2015. 31 strani.

Ker je termin drugačnost nekoliko problematičen, smo se odločili za različnost, raznolikost. Ljudje se med seboj razlikujemo po videzu, sposobnostih, telesnih značilnostih, veroizpovedi, jeziku, barvi polti, prepričanju, pripadnosti ... Z različnostjo se srečujemo vsak dan, otrok pa prvič stopi z njo v tesnejši stik že v vrtcu.

S kakovostnimi knjižnimi deli lahko otroku posredno predstavimo tematično različnosti. Avtorji prek glavnega lika, ki se razlikuje od drugih, izražajo vrednote večkulturnosti, učijo otroke strpnosti do različnosti in tako spodbujajo otrokovo čustveno pismenost (Nikolajeva, 2013). Zelo pomembno je, da otrokom že od mladih let predstavljamo različnost kot nekaj zanimivega, in ne kot nekaj, česar bi se bilo treba bati (Palomares, 2001).

Bibliografija

Palomares, Susanna. *Spodbujanje strpnosti in sprejemanje drugačnosti*. Prev. Mojca Šoštarič. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2001.

Nikolajeva, Maria. »Picturebooks and emotional literacy«. *The Reading Teacher* 67.4 (2013): 249–254. <https://doi.org/10.1002/trtr.1229> (dostop 5. 6. 2024)

Ida Mlakar Črnič, Peter Škerl: *Tu blizu živi deklica*

Vsebina: Zgodba je napisana v prvi osebi dvojine, ki sledi strukturi kalendarkega leta. Deklica, ki živi blizu, nima igrač, svoje sobe, prijateljev, lepih oblek ... Mama in brat sta vse, kar ima. Sredi pripovedovalnine zgodbe deklica izgine. Pripovedovalnica obžaluje, da se z deklico ni spoprijateljila in družila, obžaluje, da ne ve ničesar o njej. Ko najdejo dekličine risbe, pripovedovalnica spozna, da imamo kljub razlikam lahko veliko skupnega in da je prav v različnosti lepota našega druženja.

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

O čem govori besedilo? Kaj se ti je najbolj vtisnilo v spomin in zakaj?

Podrobnejša obravnava besedila med drugim branjem

Cilj: Podrobno se seznanimo z zgodbo, liki in odnosi. Vprašanja otroke spodbujajo, da ob pomoči lika deklice spoznavajo, da ljudje nismo enaki, vendar si vsi zaslužimo prijatelje.

1. sklop: januar

Vprašanja: Kdo povabi deklico k igri? Kaj deklica lahko počne pri igri? Zakaj deklici nihče ne reče, da je princeska? Ali meniš, da deklica res ne more postati princeska?

2. sklop: februar

Vprašanja: Kje živi deklica? Česa vse nima? S kom spi? Kaj sta ji odnesli v šolo?

3. sklop: marec

Vprašanja: Zakaj deklica ne povabi nikogar k sebi? Zakaj dobi slabo oceno? Zakaj noče pisati o svoji sobi?

4. sklop: april

Vprašanja: Kako deklica pride v šolo? Koga čaka med odmorom? Kaj počne z zvezkom in svinčnikom? Česa deklica nima?

5. sklop: maj

Vprašanja: Zakaj misliš, da deklice ne kličemo po imenu? Je res brez imena?

6. sklop: junij

Vprašanja: Kaj pomeni, da je deklica neslišna? Kaj se zgodi, če kaj predlaga, ko kaj nariše? Česa vse deklica ne počne? Zakaj misliš, da je tako?

7. sklop: julij

Zakaj deklice ni na šolskih fotografijah? Kaj pomeni, da je nevidna? Se tudi tebi kdaj zdi, da si neviden/-na?

8. sklop: avgust

Vprašanja: Kaj pomeni, da deklica nima telesa? Kako je biti brez telesa?

9. sklop: september

Vprašanja: Zakaj misliš, da je deklica izginila? Kaj se je z njo zgodilo? Kakšno hišo bodo zgradili?

10. sklop: oktober

Vprašanja: Kaj je imela deklica v šolski omari? Kakšne so bile risbe? Kako so risbam rekli, preden so jih videli? Zakaj?

11. sklop: november

Vprašanja: Kaj je deklica skrivala, kaj to pomeni? Zakaj pripovedovalka noče biti več princeska?

12. sklop: konec

Vprašanja: Kako se zgodba konča? Kaj spozna pripovedovalka? Kakšna je torej deklica?

Aktivnost:

Otrokom razdelite barvice in papir.

Otroci naj narišejo deklico kot princesko. Ko končajo, naj jo še poimenujejo.

Saša Pavček: *Miška ima roza očala*

Vsebina: Radovedna in bistra miška ima težave z branjem. Sošolci se ji posmehujejo, učiteljica pa ji ne verjame, ko ji miška poskuša razložiti svoje težave. Zaskrbljena mama jo odpelje na pregled h psihologinji, ki spozna, da ima miška disleksijo. Miška dobi posebna roza očala, ki ji pomagajo pri branju. Zdaj miška lažje bere in se uči, dobro se razume s sošolci in ponovno z veseljem obiskuje šolo.¹

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

¹ Priporočamo, da pred branjem preberete spremno besedo, ki jo je za starše in učitelje napisala dr. Ana Krajnc.

Vprašanja po prvem branju:

O čem govori zgodba? Kakšno težavo ima miška? Kdo ji pomaga? kateri lik ti je najbolj všeč? Ali ti je miška kaj podobna? Kako?

Podrobnejša obravnava besedila med drugim branjem. Po vsakem prebranem sklopu zastavimo vprašanja:

Cilj: Podrobno se seznaniti z zgodbo in z liki. Z branjem o miški z bralnimi težavami ozaveščati o disleksiji. Otroka naučiti, da ni nič narobe z različnostjo. Otroku ponuditi podporo pri sprejemanju sebe in drugih.

1. sklop: Miška v šoli

Vprašanja: Kaj poljska miška? Kaj ji gre dobro od rok, kaj ji povzroča težave? Kako se razlikuje od sošolcev? Kaj ji prigo-varja učiteljica? Kako na to odgovarja miška? Ji učiteljica in sošolci verjamejo? Kako se miška ob tem počuti? Ji ti verjameš? Kako bi se na miškine težave morali odzvati učiteljica in sošolci? Kdo ji ponudi pomoč? Zakaj pravi, da je miška »frajerka«? Bi ti sprejel/-a pomoč?

2. sklop: Miška pri psihologinji

Vprašanja: Kaj zagleda mama, ko pride iz službe? Kam miško najprej odpelje? Je z miškinimi očmi vse v redu? Na kakšen pregled potem mama odpelje miško? Ali veš, kaj počne psiholog? Kako se miška počuti, medtem ko čaka na pregled? Kaj je prva naloga, ki jo mora narediti miška? Kako se miška pretvarja, da bere? Kakšne folije psihologinja polaga na bel papir? Kaj meniš, zakaj? Skozi katero barvno folijo miška dobro vidi? Kaj psihologinja pove miškini mami? Kako psihologinja razloži besedo disleksija? Kaj miška dobi za pomoč pri branju?

3. sklop: Miška z roza očali

Vprašanja: Ali so miški všeč nova očala? Ali ji pomagajo? Kako? Pri čem ji pomaga poljski mišek? Zakaj miška zdaj raje hodi v šolo? Kako miško zdaj sprejmejo sošolci? Kako bi jo sprejel ti? Ali je kdo sošolcem povedal kaj o njeni učni težavi? Ali meniš, da je bila v šoli ustrezno obravnavana? Komu uide miška? Ali ti tudi rad bereš? Bi imel roza očala?

Aktivnost:

Roza očala

Otrokom razdelite barvice in papir.

Prosimo jih, naj narišejo velika rožnata očala. V levi okvir očal naj napišejo ali narišejo svoje lepe lastnosti in stvari, ki jih radi počnejo. V desni okvir naj napišejo ali narišejo, kaj se še želijo naučiti. Končana očala obesite na steno, da bodo vedno tam, ko bodo otroci želeli gledati svet skozi »rožnata očala«.

Svetlana Makarovič: *Veveriček posebne sorte*

Vsebina: Mama Puhanka je v Veveričjem gaju skotila pet mladičkov. Veverički so nestrpno čakali, da zapustijo svojo duplino. Ko z veje skočijo že vse veverice razen najmanjšega Čopka, mama opazi, da je ena od Čopkovih tačk manjša od drugih in nenavadno skrivljena. Mama in Čopko spoznata, da Čopko nikdar ne bo tak kot druge veverice. Čopko se nauči peti, odštevati in seštevati lešnike, razločevati liste dreves, nauči se opazovati življenje ptic, rož, drevja ... Kmalu vse veverice prihajajo k njemu po nasvete, Čopko pa tako postane najpametnejši in najbolj izkušen veveriček v vsem gozdu.

Naglas preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

O čem govori besedilo? Kako se veвериček Čopko razlikuje od drugih veвериčkov? Kateri dogodek se ti je najbolj vtisnil v spomin in zakaj? Kaj bi ti dejal mami Puhanki, ko je izvedela, da se Čopko razlikuje od drugih mladičkov?

Podrobna obravnava besedila po drugem branju

Cilj: podrobno se seznanimo z vsebino, liki in odnosi. Vprašanja otroke spodbujajo, da se z likom poistovetijo in prek njega spoznavajo različnost. Če nam nekaj ne gre, to ne pomeni, da nismo nadarjeni in da nimamo talenta, pomembno je le, da ga znamo prepoznati in negovati. Otrok prek zgodbe spozna, da je pomembno ohranjati različnost in ostati zvest samemu sebi. Pri sprejemanju različnosti nam veliko pomaga tudi opora najbližjih.

1. sklop: Veverica Puhanka postane mama

Vprašanja: Katero novico je veveričjemu gaju raztrobila šoja? Kateri živali so se razveselile novice? Kaj si je mama Puhanka predstavljala, ko je k sebi stiskala še majhne nebogljene mladičke?

2. sklop: Prvi skok

Vprašanja: Kaj je nekega dneva storil najkrepkejši veveriček? Kako se je mama ob tem počutila? Kateri veveriček je še narej sedel na veji pred svojo duplino? Kako se je počutil?

3. sklop: Čopkova tačka

Vprašanja: Kaj je ugotovila mama Puhanka, ko je od blizu pogledala njegovo tačko? Kako se je počutil Čopko, ko je izvedel, da nikoli ne bo tak kot druge veverice? Kako pa se je ob tem počutila njegova mama?

4. sklop: Teta Replja

Vprašanja: H komu se je po nasvet zatekla mama Puhanka? Kako se je odzvala teta Replja? Kaj je svetovala Puhanki?

5. sklop: Nova znanja

Vprašanja: Kdo je priletel k Čopku? Kako se je kos naučil žvižgati? Kaj je sklenil veвериček? Kaj se je zgodilo, ko je Čopko poskusil zapeti? Kaj pa se je zgodilo, ko je nekaj časa vadil? Česa vsega se je naučil Čopko? Kako se je zdaj počutila veвериčkova mama? Kako se je počutil veveriček? Kaj pa ti dobro znaš?

Aktivnost:

Otroci naj si izmislijo zgodbo, ki se začne na »Tih aprilski dežek je rosil na smreko veveričjega gaja ...«